

Forfatter: Heiberg, Johan Ludvig

Titel: Udrag fra Poetiske Skrifter

Citation: Heiberg, Johan Ludvig: "Poetiske Skrifter", i Heiberg, Johan Ludvig: *Poetiske Skrifter*, udg. af Carl S. Petersen , 1931-32, s. XVI. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heiberg_bind01-shoot-idm139833984187248/facsimile.pdf (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Poetiske Skrifter

Bifald skænkedes »Et Eventyr i Rosenborg Have« og »De Uadskillelige«, der bragtes til Opførelse henholdsvis den 26de Maj og den 11te Juni 1827, og som begge indeholdt Bäckfischroller, skrevne for Jfr. Pätges. De senere Vaudeviller »Kjøge Hæuskors« (1831) og »De Danske i Paris« (1833) har trods smukke Sange mindre Værd og er ligesom »Nei« (1836), der er saa elegant sat op, i Karakter væsentlig forskellige fra Hovedstammen af de ældre. Det er »Aprilsnarrerne«, »Recensenten og Dyret« og »De Uadskillelige«, der betegner Højdepunktet af, hvad Heiberg ydede indenfor Vaudevillens Kunst, og det er dem, der virkelig kan siges at have banet Vejen for Genoplivelsen af det nationale Lystspil, hvis første fuldmodne Frugt blev Hertz' »Sparekassen« fra 1836, uden Tvivl en af de bedste Komedier, vor nyere Litteratur ejer.

IV

Saaledes som Heiberg i sit Skrift definerer Vaudevillen, er den et Situationsstykke med løseligt anordnede Karakterer, i hvilket Sangen træder i Dialogens Sted, overalt hvor denne har hævet sig til de interessanteste Punkter. Vaudevillen skyer det tragiske, opholder sig fortrinsvis i den komiske Sfære og gennemløber her alle Nuancer og Forbindelser, lige fra det burleske til det rørende, gennem mellemliggende Led af det naive, det gratiøse, det fine o. s. v. Stoffet hentes fra Hverdagslivet, saaledes som dette udfolder sig for alles Øjne, og i de tre Vaudeviller, der maa betragtes som hans ypperste, har Heiberg givet et ironisk opfattet Billede af Frederik den Sjettes København, som i Naturtro-

skab tør maale sig med det tiisvarende. Holberg hundrede Aar tidligere gav af Frederik den Fjerdes; ved Siden af deres digteriske Værdi faar disse Stykker saaledes tillige en kulturhistorisk og vil altid bevare den.

Om Emnet for »Aprilsnarrene« har Heiberg selv udtalt sig i et Brev til Collin, samtidigt med at han indleverede Stykket til Teatret. »Ved nogle af mine tilfældige Forbindelser har jeg faaet en Deel Efterretninger om de simplere Pige-Instituters Indretning her i Staden, og jeg tør smigre mig med at have skildret dem efter Naturen. I Holbergs Tid vare Instituterne ikke saaledes à l'ordre du jour, som nuomstunder; ellers er der ingen Tvivl om at han jo havde behandlet et Sujet, der saa ganske hører til Dagens Tone. Det vilde være ubilligt at nægte, at disse Indretninger i det Hele gjøre Nytte, ja de ere maaskee nødvendige, som Surrogater for den sande Opdragelse, i den Cichorie-Periode, hvori vi leve. Men vist er det paa den anden Side, at de ogsaa indeholde et comisk Stof, i det mindste de af dem, som ikke svare til deres Bestemmelse, og det bør vel ikke være den comiske Digter forbudt at fremstille dem fra denne Side. Hvis det har lykkes mig at opfatte den comiske Synspunkt af denne Gjenstand, og lægge Sandhed i Fremstillingen, saa tør jeg haabe at have skrevet et Stykke, som er mere end Farce, en local dansk Comedie, og saa holbergsk, som Jørgen Hattemager kan være Kong-Salomonsk.«

At Stykket — de burleske Løjer naturligvis undtagne — i det hele traf paa en Prik, derfor borger indtil Detaljer (Børnenes Gave f. Ex., som Foræl-